

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ УГОДИ

ПРО ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ В ТОРГІВЛІ СОТ

Л. Віткін, кандидат технічних наук, заступник Голови,
Держспоживстандарт України, м. Київ

АНАЛИЗ ОПЫТА ПРИМЕНЕНИЯ СОГЛАШЕНИЯ О ТЕХНИЧЕСКИХ БАРЬЕРАХ В ТОРГОВЛЕ ВТО

Л. Виткин, кандидат технических наук, заместитель Председателя,
Госпотребстандарт Украины, г. Киев

ANALYSIS OF EXPERIENCE OF APPLICATION OF WTO AGREEMENT ON TECHNICAL BARRIERS TO TRADE

L. Vitkin, Candidate of Technical Sciences, Deputy Head,
Berzhspozhivstandart of Ukraine, Kyiv

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ УГОДИ ПРО ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ У ТОРГІВЛІ

Багатостороння система торгівлі була заснована у 1947 році. У перші роки її існування Генеральна угода про тарифи і торгівлю, яка потім перетворилась на СОТ, була спрямована на зниження тарифів та кількісних обмежень. Однак, дуже швидко сторони, які уклали угоду, визнали, що, окрім цього, необхідно вживати й інші нетарифні заходи. У 1960 роках перегляд положень угоди, який ґрунтувався на зауваженнях сторін, показав, що порівняно з іншими аспектами найбільше спірних питань виникає у сфері технічних бар'єрів. Це стало стимулом для підготовки першої Угоди про технічні бар'єри в торгівлі (надалі — Угода ТБТ), яка була підписана наприкінці Токійського раунду переговорів 12 квітня 1979 року і набула

У статті представлено структуру та функції Комітету з технічних бар'єрів у торгівлі (ТБТ) Світової організації торгівлі (СОТ), наведено аналіз питань, що розглядалися у рамках засідання Комітету у березні 2009 року, та окремі матеріали семінару «Роль міжнародних стандартів для зростання економіки», який проводився напередодні. Запропоновано шляхи використання заходів, передбачених Угодою для захисту внутрішнього ринку та спрощення доступу вітчизняної продукції на ринки країн-членів СОТ.

чинності 1 січня 1980 року. У 1994 році в рамках Уругвайського раунду була прийнята нова двопарцтована Угода про технічні бар'єри в торгівлі [1], яка є однією з 12 багатосторонніх угод про міжнародну торгівлю товарами в рамках СОТ.

Угода ТБТ призначена для забезпечення того, що національні технічні регламенти, стандарти та процедури оцінки відповідності не встановлюватимуть додаткових бар'єрів у міжнародній торгівлі, визнаючи водночас право членів Угоди вживати заходів регулювання для досягнення своїх цілей під час торгівлі.

Угода ТБТ складається з преамбули, 15 статей та трьох додатків. У преамбулі Угоди ТБТ визнається,

що жодній країні не можна заважати вживати заходів, необхідних для забезпечення:

- якості її експортних товарів;
- захисту життя та здоров'я людей, тварин та рослин;
- захисту навколишнього середовища;
- запобігання обманним методам на рівнях, які вона вважає відповідними;
- захисту своїх суттєвих інтересів національної безпеки.

У той же час зазначається, що встановлення технічних бар'єрів має бути науково обгрунтованим, пропорційним існуючим ризикам та економічно необтяжливим для суб'єктів господарювання.

Перший блок положень стосується підготовки, прийняття та застосування технічних регламентів (Ст. 2—3). Другий блок впорядковує питання підготовки, прийняття та застосування стандартів (Ст. 4 та Кодекс добросовісної практики (Додаток 3)). Третій блок положень — п'ять з п'ятнадцяти статей Угоди ТБТ (Ст. 5—9) стосуються виключно процедур оцінювання відповідності. Решта (Ст. 10—15) — питань транспарентності, технічної допомоги, спеціального та диференційованого підходу, вирішення спірних питань та організаційних проблем. Крім того, Додаток 1 містить терміни та їх визначення, які використовуються в Угоді, а Додаток 2 встановлює вимоги до технічних експертних груп.

2. ОСНОВНІ ФУНКЦІ КОМІТЕТУ З ТЕХНІЧНИХ БАР'ЄРІВ У ТОРГІВЛІ

Комітет з ТБТ було засновано у 1995 році відповідно до ст. 13.1 Угоди ТБТ. Він складається із представників від кожної країни-члена СОТ. Згідно зі своїми повноваженнями Комітет з ТБТ проводить засідання у разі необхідності, але не менше одного разу на рік. Як показує практика, за рік проводяться три або чотири засідання. Комітет з ТБТ надає членам можливість отримати консультації з будь-яких питань, стосовних функціонування Угоди ТБТ або реалізації її цілей, виконує обов'язки, покладені на нього Угодою ТБТ або членами СОТ. Конкретніші обов'язки Комітету з ТБТ:

- надання за запитом конкретизованих обмежень за часом повних або часткових звільнень від виконання Угоди ТБТ з метою забезпечення можливостей для країн, що розвиваються, виконувати умови Угоди ТБТ;
- періодичний розгляд спеціального та диференційованого підходу, що надається країнам-членам, що розвиваються, на національному та міжнародному рівнях;
- створення робочих груп або інших органів, які можуть залучатись для виконання спеціальних обов'язків;

- щорічний перегляд реалізації та ефективності Угоди ТБТ з урахуванням її завдань;
- проведення оглядів дії та виконання Угоди ТБТ у кінці кожного трирічного періоду.

Комітет звітує перед Радою з торгівлі товарами, через неї перед Генеральною радою СОТ. Усі члени СОТ та урядові спостерігачі автоматично стають членами або спостерігачами Комітету з ТБТ. Крім того, спостерігачами у Комітеті з ТБТ є представники міжурядових організацій, серед яких Європейська асоціація вільної торгівлі (EFTA), група країн Африканського Карибського та Тихоокеанського регіону (ACP), Латиноамериканська асоціація з інтеграції (ALADI), Міжнародна організація з стандартизації (ISO), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC), Міжнародна організація законодавчої метрології (OIML), Міжнародний торговий центр (ITC), Міжнародне епізоотичне бюро (OIE), Організація економічного співробітництва і розвитку (OECD), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD), Організація ООН з промислового розвитку (UNIDO), Європейська економічна комісія ООН (UNECE), Організація ООН з продовольства та сільського господарства (FAO), Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO), Комісія Кодексу Аліментаріус (CAC), Міжнародний валютний фонд (IMF) та Світовий банк [2].

Щорічні огляди виконання Угоди ТБТ проводяться згідно зі ст. 15.3 Угоди ТБТ на основі документа, який готується Секретаріатом Комітету з ТБТ. Він містить інформацію стосовно річних подій, зокрема стосовно виконання положень щодо прозорості: повідомлення про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності (ст. 10.1); укладених угод, які стосуються технічних регламентів, стандартів та процедур оцінки відповідності (ст. 10.7); прийняття органами зі стандартизації положень Кодексу добросовісної практики тощо; надання технічної допомоги та спеціального і диференційованого підходу, охоплюючи технічну допомогу, яку надає Секретаріат СОТ; вирішення спорів, пов'язаних з положеннями Угоди ТБТ.

Трирічні огляди діяльності та виконання Угоди ТБТ проводяться Комітетом з ТБТ згідно зі ст. 15.4 «... з метою вироблення рекомендацій щодо коригування у разі необхідності прав та обов'язків за цією Угодою з тим, щоб забезпечити взаємну економічну вигоду і баланс прав та обов'язків...». Під час проведення трирічних оглядів Комітет з ТБТ може надавати рекомендації стосовно заходів для покращання або змін діяльності в рамках Угоди ТБТ. Він також має можливість надавати пропозиції до Ради з торгівлі товарами СОТ про внесення поправок до тексту Угоди. Однак, цього ніколи ще не граплялось.

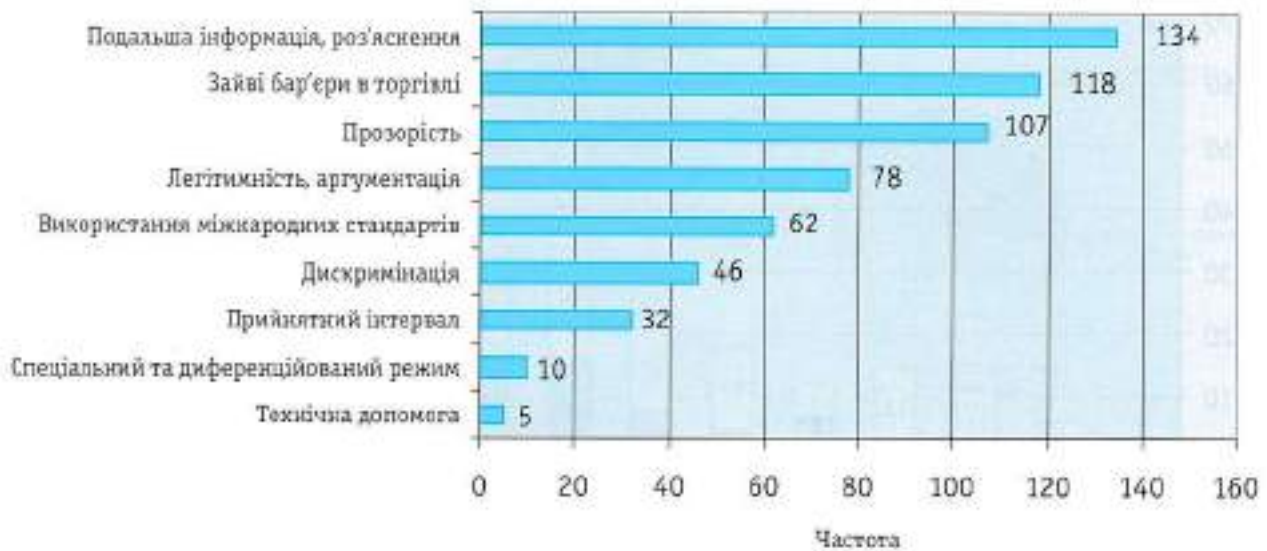

Рис. 1. Види специфічних торгових проблем

За період свого існування Комітет з ТБТ завершив чотири трирічні огляди роботи і виконання Угоди ТБТ:

- перший — 13 листопада 1997 року (документ G/TBT/5), в якому було узгоджено широкий ряд рекомендацій, в тому числі надання інформації за ст. 15.2 відповідно прийняття Кодексу добросовісної практики та належної практики регулювання;

- другий — 10 листопада 2000 року (документ G/TBT/9), в якому було прийнято два важливих рішення про процедури повідомлення та інформаційний обмін і про принципи розроблення міжнародних стандартів, настанов і рекомендацій;

- третій — 7 листопада 2003 року (документ G/TBT/13), який містить спеціальні рекомендації Комітету з ТБТ стосовно прозорості, процедур оцінки відповідності, технічної підтримки та спеціального і диференційованого підходу;

- четвертий — 14 листопада 2006 року (документ G/TBT/19), на якому серед інших питань увага приділялася необхідності оцінки впливу регулювання, включаючи оцінку витрат і вигод від запропонованих правил, у тому числі можливих наслідків для споживачів, торгівлі і промисловості, а також доречності вибору виду процедури оцінки відповідності, враховуючи рівень ризику, пов'язаного з продукцією.

3. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ З ТБТ

Приблизно третина зустрічей Комітету з ТБТ присвячена обговоренню конкретних проблем у торгівлі, з якими стикаються члени СОТ, зокрема технічних регламентів, стандартів та процедур оцінки відповідності, прийнятих іншими членами. За статистичними даними за період з 1995 по 2008 роки

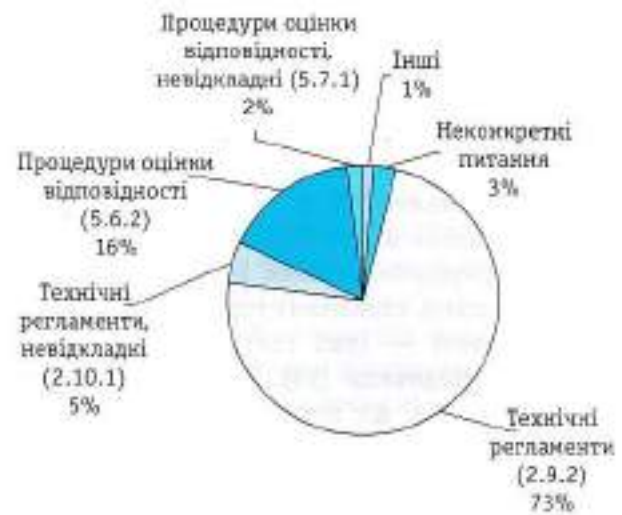

Рис. 2. Специфічні торговельні питання, пов'язані з прийнятими заходами

було порушено 212 специфічних питань, що стосуються торгівлі [3].

Найчастіше піднімаються проблеми стосовно надання докладнішої інформації та роз'яснень про заходи, що розглядаються у рамках Комітету з ТБТ, та встановлення зайвих бар'єрів у торгівлі (рис. 1).

Із специфічних питань щодо торгівлі, зареєстрованих Комітетом з ТБТ, приблизно 73% стосовно технічних регламентів (рис. 2). Інші 27% щодо інших заходів не були зареєстровані Комітетом з ТБТ. Одне питання стосувалося ст. 3.2 Угоди ТБТ (відносно технічного регламенту місцевого урядового органу).

У 2008 році в Комітеті з ТБТ було обговорено 59 питань, що впливають на торгівлю. Це рекордна кількість, що розглядалися за останні

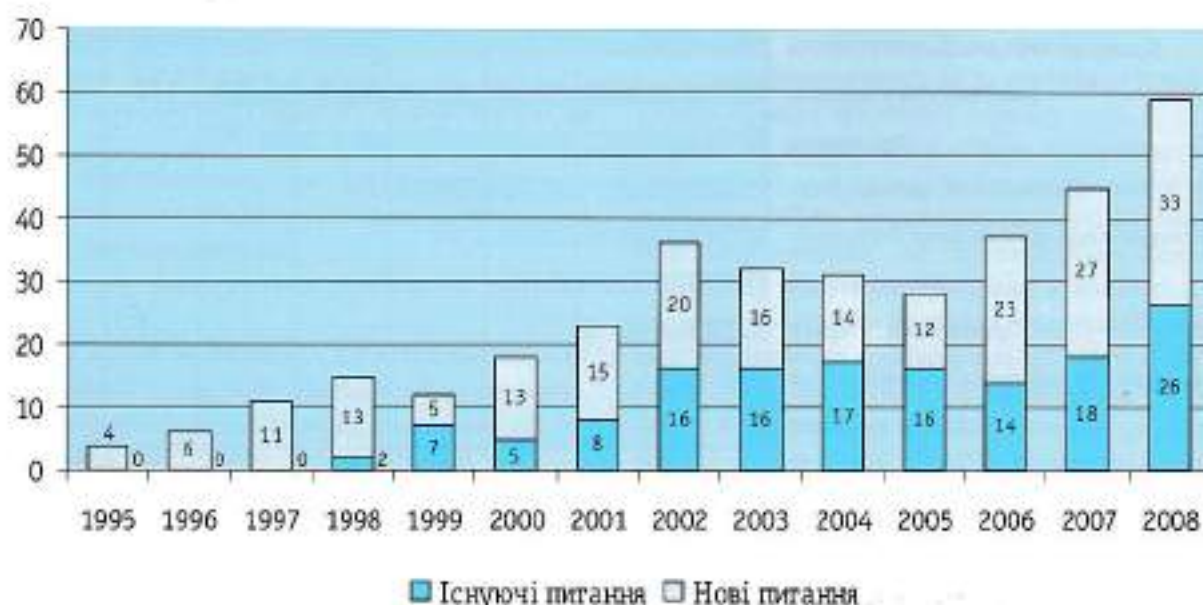

Рис. 3. Кількість специфічних питань торгівлі, обговорюваних кожного року

роки (рис. 3). 33 з них — нові, серед яких найбільшої уваги отримували обмежувальні заходи ЄС та Китаю.

Найбільше захисних заходів, які обговорювались в рамках Комітету з ТБТ, приймалось країнами-членами СОТ з метою забезпечення здоров'я, безпеки життя (85), захисту споживачів та їх інформування, безпеки харчування, добросовісної торгівлі, спрощення торгівлі (на рис. 4 ці цілі позначені — інші (56)), захисту навколишнього середовища (53). Для значної частини захисних мір, що встановлюються країнами, Комітетом з ТБТ не встановлено цілі, для яких вони приймалися, тому ця категорія визначена як «невідомо».

У цілому всі члени СОТ беруть активну участь в обговоренні проблемних питань, пов'язаних з торгівлею. Найменше задіяні у цьому процесі країни

Африки та Карибського басейну (рис. 5). Жодних проблем, що турбують найменш розвинені країни, не було підтримано в Комітеті з ТБТ.

Найчастіше на засіданнях Комітету з ТБТ обговорювались захисні заходи, вжиті Європейським Союзом (ЄС), Китаєм та США (рис. 6).

4. ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ З ТБТ (18 — 19 БЕРЕЗНЯ 2009 РОКУ, ЖЕНЕВА)

У засіданні Комітету з ТБТ, яке відбулося 18—19 березня 2009 року у Женеві, брали участь представники 138 країн зі 152 країн-членів СОТ, а також країн-спостерігачів. Вперше у засіданні Комітету взяв участь представник від України.

До першого питання порядку денного засідання Комітету з ТБТ було включено 49 позицій, які стосувались уведення країнами-членами нових захисних заходів (технічних бар'єрів) щодо доступу на

Рис. 4. Цілі, для досягнення яких було встановлено захисні міри

свої ринки продукції та послуг, а також уведених раніше.

Представник від України брав участь у обговоренні питань порядку денного засідання, зокрема стосовно підготовки нотифікацій (повідомлень) щодо інформування країн-членів СОТ щодо майбутнього введення окремими країнами обмежувальних заходів відповідно до положень Угоди ТБТ для захисту національного ринку, життя і здоров'я людей, рослин, тварин, довкілля, запобігання шахрайським діям.

Багато претензій зумовили нотифікації:

- Індії, Індонезії, Таїланду та Малайзії щодо введення обов'язкової сертифікації сталевих продукцій, до якої належить сталевий лист. Від уведення такого заходу у період економічної кризи потерпатимуть, у першу чергу, підприємства автомобілебудування таких країн-виробників як ЄС, США, Японія, Корея;
- Китаю щодо обов'язкової сертифікації систем інформаційної безпеки, пов'язаної з захистом споживачів, а також неможливості участі в цій системі іноземних органів сертифікації;
- Китаю щодо системи реєстрації продукції з бавовни на основі системи управління якістю;
- директиви ЄС щодо регулювання питань реєстрації, оцінки і допуску в обіг хімічних речовин (так званої директиви «Reach») та захисних заходів щодо небезпечних хімічних субстанцій, включаючи компоненти з нікелю. Такі заходи змусили групу країн африканського, карибського і тихоокеанського регіону, економіка яких залежить від експорту нікелевих руд, звернутися з відповідною нотою до Комітету з питань ТБТ;
- ЄС щодо введення перевірки достовірності виноматеріалів та маркування органічних продуктів;
- Найбільше запитів щодо встановлення необґрунтованих технічних бар'єрів в торгівлі іншими країнами було підготовлено ЄС (13 запитів), США

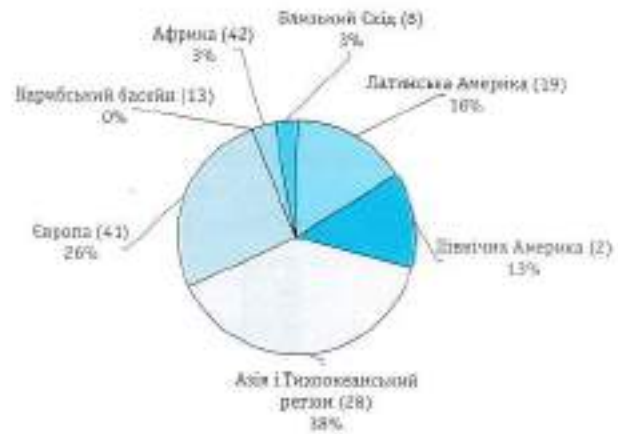

Рис. 5. Регіональний внесок проблем для обговорення (у дужках — загальна кількість членів СОТ у регіоні)

(12 запитів), Японією (11 запитів), Китаєм (7 запитів). Навіть Російською Федерацією, як спостерігачем, підготовлено 2 запити до ЄС (відносно «Reach» директиви та класифікацій хімічних речовин).

Найбільше претензій щодо встановлення обмежувальних заходів було пред'явлено ЄС (враховуючи Францію та Швецію) — 15, Китаю — 6, Індії — 3, Бразилії — 3.

Також було додатково розглянуто низку питань щодо прийняття країнами-членами СОТ окремих законодавчих актів, спрямованих на створення зайвих технічних бар'єрів у торгівлі та не відповідають положенням Угоди ТБТ СОТ, зокрема:

- Китай висловив зауваження щодо прийняття США Анту про захист прав споживачів та введення запобіжних заходів проти появи на ринку нелегальних продуктів;
- США, країни ЄС, Канада, Аргентина й низка країн, що розвиваються, виступили проти прийняття Кореєю акту щодо реєстрації яловичини;
- Мексика негативно оцінила прийняту ЄС Зелену книгу про якість харчових продуктів, а також

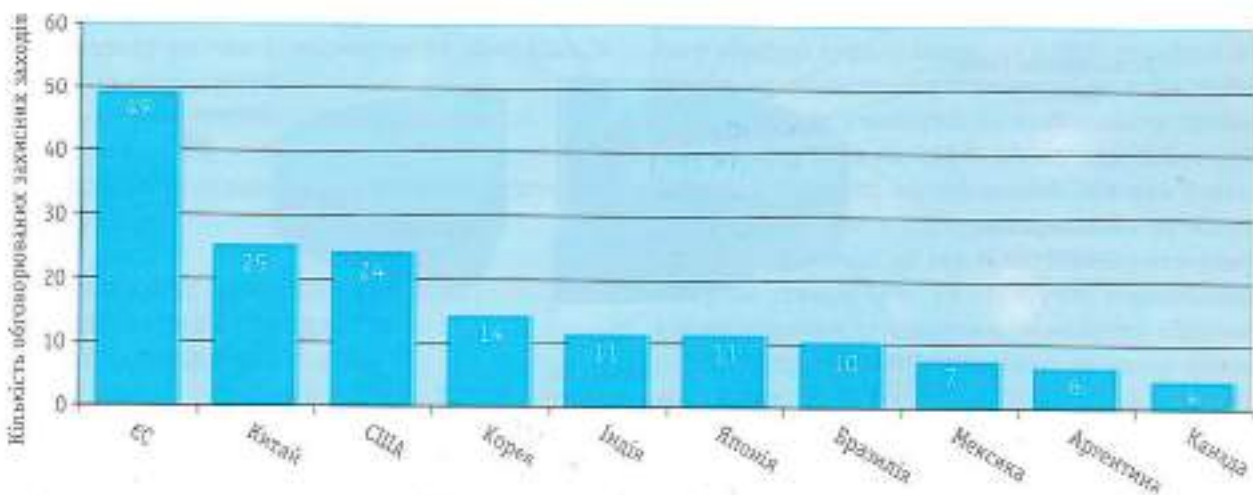

Рис. 6. Члени СОТ, запити захисні заходи яких, розглядалися найчастіше

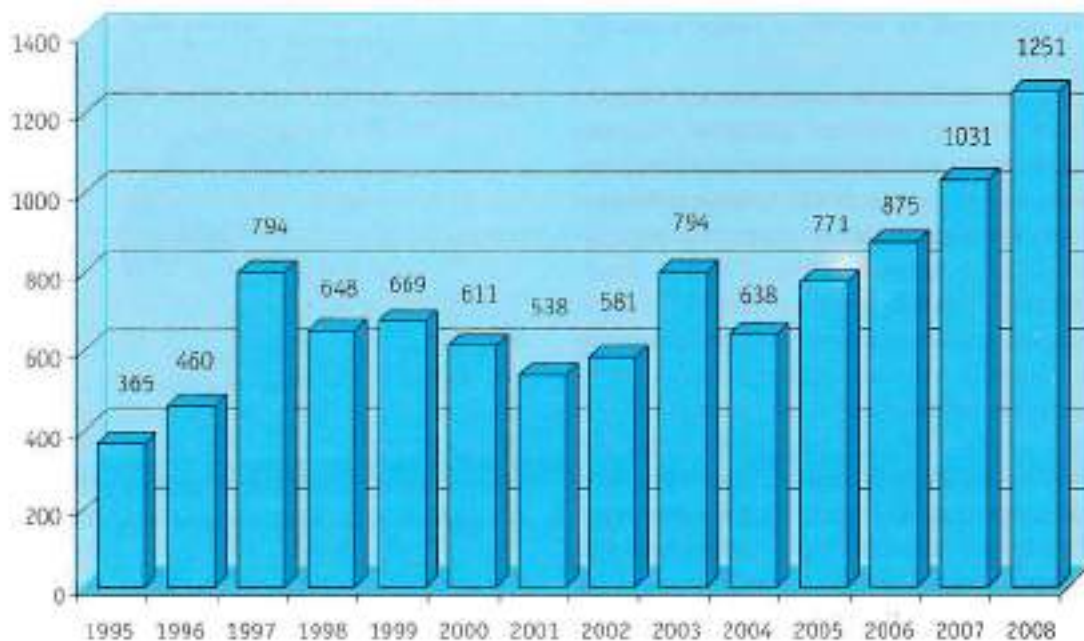

Рис. 7. Загальна кількість нотифікацій з питань ТБТ за роками

застерегла від прийняття міжнародних стандартів ISO 26000 щодо соціальної відповідальності;

- Колумбія піддала критиці введені Аргентиною фармацевтичні правила.

Окремо було заслухано претензії Куби до Секретаріату Комітету з ТБТ щодо його неефективної діяльності, а саме відсутності реакції на критику прийнятих окремими країнами запобіжних заходів щодо необґрунтованого введення технічних бар'єрів. У відповідь представником ЄС було запропоновано зосередити увагу на розгляді проблемних питань на основі наукових досліджень та

аналізу ризиків, як це визначено ст. 2.2 Угоди ТБТ.

У рамках порядку денного було розглянуто хід підготовки до П'ятого трирічного огляду дії і виконання Угоди ТБТ, як це визначено ст. 15.4. Зауваження, пропозиції та уточнення щодо цього питання приймаються Комітетом з ТБТ до 5 червня 2009 року. На момент засідання Комітету з ТБТ пропозиції щодо П'ятого трирічного огляду отримано від Японії, Нової Зеландії, Канади. Так, пропозиції Японії стосуються підвищення статусу міжнародного стандарту, їхньої відповідності глобальним змінам

Рис. 8. Розподіл нотифікацій у 2008 році за цілями

в економіці, покращання ефективності виробництва від їх запровадження та сприяння торгівлі. До розроблення міжнародних стандартів мають заохочуватися країни, що розвиваються, а вимоги цих країн мають враховуватися. Нова Зеландія пропонує продовжувати обмін інформацією стосовно укладених угод про взаємне визнання, продовжити розроблення практичних настанов щодо прийняття захисних заходів з урахуванням принципів управління ризиками. Канада вважає за необхідне поширити прозорість та передбачуваність політики Комітету з ТБТ при розгляді проблемних питань, що впливають на торгівлю, і стосуються більшості країн-членів. При розгляді суперечок для делегацій мають бути встановлені фіксовані кінцеві терміни для надання повідомлень.

Також було розглянуто питання підготовки щорічного огляду торговельної політики, технічної допомоги іншим членам СОТ, зокрема країнам, що розвиваються, оновлення інформації про спостережачів.

У 2008 році членами СОТ було надано 1251 нову нотифікацію відносно технічних регламентів і процедур оцінки відповідності, з яких 365 належать більш ніж до 1 заходу. З моменту прийняття Угоди ТБТ 1 січня 1995 року до 31 грудня 2008 року було підготовлено 10 026 нотифікацій (рис. 7).

Аналіз 1251 нотифікації, отриманої протягом 2008 року, вказує, що їх прийнято з метою (рис. 8):

- захисту здоров'я та безпеки людини — 818 нотифікацій (48 %);
- захисту від недобросовісної практики, що вводить в оману, — 283 нотифікації (16 %);
- захисту довкілля — 211 нотифікацій (13 %);
- інформування споживачів та маркування — 60 нотифікацій (4 %);
- встановлення вимог до якості — 50 нотифікацій (3 %);
- прийняття нових внутрішніх законів — 109 нотифікацій (7 %);
- гармонізації — 27 нотифікацій (2 %);
- захисту рослин і тварин — 59 нотифікацій (4 %);
- зниження технічних бар'єрів у торгівлі — 46 нотифікацій (3 %);
- встановлення вимог до національної безпеки — 1 нотифікація.

5. КІЛЬКІСНЕ ВИМІРЮВАННЯ РОЛІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ НА ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

Напередодні засідання Комітету з ТБТ 16—17 березня відбувся семінар «Роль міжнародних стандартів для зростання економіки». Робота семінару відбувалась у 4-х секціях: економіка стандартизації; використання міжнародних стандартів; розширення

можливості країн, що розвиваються; труднощі країн, що розвиваються.

На семінарі було оприлюднено результати кількісного вимірювання економічного зиску від застосування міжнародних стандартів, їх впливу на економічний розвиток [4].

Досліджуючи у 2005 році вплив стандартизації на зростання виробництва у Великій Британії та використовуючи дані за 1948—2002 роки, Департамент торгівлі та промисловості (ДТП) установив, що існує зв'язок між стандартами і зростанням продуктивності праці, розрахованої на довгостроковий термін. Зростання на 1 % кількості національних стандартів підвищує продуктивність праці на 0,05 %. При цьому, за вказаний період внаслідок використання стандартів, продуктивність праці зросла на 13 %.

Емпірична (заснована на досвіді) робота, здійснена Радою стандартизації Канади у 2007 році доводить, що зростання кількості стандартів (у Канаді) додає 17 % зростання продуктивності праці і 9 % зростання реального ВВП за період 1981—2004 років. Це означає, що збільшення національних стандартів стало дуже важливим фактором зростання продуктивності праці та обсягів виробництва продукції.

Дослідження національного органу Австралії доводять, що існує тісний зв'язок між продуктивністю праці та загальною кількістю (фондом) стандартів. Коли стандарти виражено як окрема змінна величина, збільшення фонду стандартів на 1 % спричиняє зростання продуктивності виробництва на 0,17 %.

За експертними оцінками Німецького інституту з стандартизації економічний ефект від запровадження стандартів у виробництво склав у 2007 році приблизно 16 млрд. євро або 1 % ВВП Німеччини.

Емпіричний аналіз, зроблений у Китаї, показав, що з 1978 по 2007 рік збільшення фонду національних стандартів на 1 % призвело до зростання ВВП на 0,079 %.

Деякі дослідження було присвячено користі міжнародних стандартів. Розглядаючи роль стандартів у торгівлі, групою експертів у 2004 році було доведено, що збільшення у середньому на 1 % кількості міжнародних стандартів як національних призводить до зростання на 0,33 % обсягу торгівлі.

Інший документ, підготовлений Світовим Банком у 2007 році, подає емпіричний доказ впливу міжнародної гармонізації на торгівлю. У ньому стверджується, що стандарти ЄС на продукцію, гармонізовані з міжнародними стандартами, обмежують африканський експорт / імпорт текстилю та одягу менше, ніж стандарти на продукцію ЄС, які не гармонізовані з міжнародними нормами. Іншими словами, стандарти, гармонізовані з міжнародними, мають менший негативний вплив на експорт країн, що розвиваються, ніж не гармонізовані.

Загалом, важко виокремити чистий внесок стандартизації у зростання економіки. Ефекти є неоднозначними і вимірювання або кількісне оцінювання впливів (зокрема економічного зиску) є не тривіальною задачею. Для її вирішення вбачається доцільним побудувати і дослідити відповідну багатofакторну математичну модель впливу стандартизації на економіку.

Натомість, проведені емпіричні дослідження незалежними організаціями та експертами, переконливо доводять позитивний вплив стандартизації на зростання продуктивності, реального ВВП і обсягів торгівлі.

6. ВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УГОДИ ТБТ

Основні зобов'язання України, взяті в рамках членства в СОТ, зазначені у Протоколі про вступ до СОТ, який ратифіковано Законом [5]. З метою забезпечення їх подальшого виконання Кабмін України прийняв відповідні розпорядження «Про затвердження плану заходів щодо адаптації української економіки до вимог СОТ» [6] та «Про затвердження плану першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у СОТ» [7]. Головною метою Плану є створення умов для нейтралізації можливих негативних наслідків для української економіки у зв'язку із набуттям Україною членства в СОТ та забезпечення підвищення конкурентоспроможності національної економіки. План передбачає комплекс заходів, структурованих відповідно до визначених сфер економіки, зокрема: торгівлі товарами, сільського господарства, промисловості, транспорту і зв'язку, технічного регулювання, забезпечення якості та безпечності харчової продукції, фінансової сфери, соціальної політики та ринку праці тощо.

Виконання кожного пункту плану заходів покладено на центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) відповідно до їх компетенції.

У сфері технічного регулювання Україна має забезпечити:

- упровадження міжнародних стандартів та добровільне їх застосування;
- використання міжнародних стандартів як основи для національних стандартів та технічних регламентів;
- внесення змін до Декрету Кабміну України «Про стандартизацію і сертифікацію» [8], законів України «Про стандартизацію» [9], «Про захист прав споживачів» [10] щодо скасування вимог стосовно обов'язкового виконання державних та інших стандартів;
- внесення змін до Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки від-

повідності» [11] щодо скасування реєстрації декларації виробника про відповідність;

- забезпечення подальшого перегляду Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні.

Зі вступом в СОТ Україна взяла зобов'язання до 2012 року реформувати систему технічного регулювання, яка базується на стандартизації, оцінці відповідності та метрології, з метою подолання технічних бар'єрів в торгівлі з країнами-членами СОТ. Наразі перед Держспоживстандартом стоїть непросте, але надзвичайно важливе завдання — виважений підхід до реформування системи технічного регулювання з урахуванням національних особливостей розвитку цієї сфери.

Реформування системи технічного регулювання та створення нової інфраструктури якості в Україні, яка охоплює сфери від стандартизації, оцінки відповідності, метрології до споживчої політики і ринкового нагляду, враховуючи інституційні перетворення, створення нового законодавства, адаптованого до міжнародних вимог і правил, гармонізації нормативної бази потребують значних інвестицій і не можуть бути одномоментними.

7. КРУГЛИЙ СТІЛ З НАГОДИ РІЧНИЦІ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ

19 травня 2009 року під егідою Міністерства економіки відбувся Круглий стіл на тему «Україна — перший рік в СОТ», у якому взяли участь відповідальні представники Мізпромполітики, Мізнарополітики, Держспоживстандарту, Національного Банку, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій НАНУ, Українського центру міжнародної інтеграції, Представництва Європейської Комісії в Україні, Представництва Світового Банку, а також представники ряду проектів технічної допомоги, що реалізуються в Україні.

Учасники круглого столу обговорили заходи, які вживає Україна щодо виконання зобов'язань в СОТ, а також нейтралізації можливих негативних наслідків для української економіки [12].

Було розглянуто питання динаміки українського експорту. Зазначено, що експорт до країн-членів ЄС за 2008 рік становив 3,4 млрд. дол. США, що більше, ніж за 2007 рік (72 %). Зовнішньоторговельний обіг між Україною та США порівняно з 2007 роком збільшився на 217,3 млн. дол. США (85 %). Позитивна динаміка українського експорту спостерігається до країн Африки, Центральної та Східної Європи, Азіатсько-тихоокеанського регіону. Одним з основних позитивних факторів, що вплинув на експорт промислової продукції після вступу України до СОТ, є припинення квотування експорту та скасування кількісних обмежень на імпорту металопродукції та продукції хімічної галузі.

Представник Держспоживстандарту поінформував присутніх про заходи, здійснені Комітетом в рамках виконання зобов'язань України у сфері технічного регулювання.

Зокрема, було підкреслено, що у 2008 році прийнято понад 1050 національних стандартів ідентичних міжнародним, 13 технічних регламентів на основі європейських директив, скасовано понад 3200 застарілих стандартів, що значно більше ніж у попередні роки. За останні роки було суттєво скорочено перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні.

Представник Держспоживстандарту ознайомив учасників круглого столу з передовим досвідом розвинутих країн щодо використання науково обґрунтованих технічних бар'єрів для захисту своїх національних інтересів.

Розглядалось питання впливу членства в СОТ на активізацію переговорів з ЄС щодо укладення Угоди про створення зони вільної торгівлі, а також необхідність забезпечення рівня постійного співробітництва між Україною та СОТ.

ВИСНОВКИ

1. Україна має продовжувати процес виконання зобов'язань, взятих у рамках членства в СОТ, зокрема це стосується адаптації законодавства, яке встановлює вимоги до розміщення на ринку продукції, гармонізації нормативної бази та удосконалення інфраструктури якості.

2. Найактивнішу участь у засіданнях Комітету з ТЕТ беруть такі розвинені країни, як країни ЄС, США, Японія, Корея, які за допомогою ефективного використання інструментів та механізмів, закладених в Угоді ТЕТ, з одного боку захищають свої ринки і громадян від небезпечної продукції, а з іншого не дозволяють іншим країнам вводити необґрунтовані бар'єри для доступу продукції на свої ринки.

3. Україні, як новому члену СОТ, необхідно долучитись до активної участі у засіданнях Комітету з ТЕТ, використовувати досвід розвинених країн для захисту внутрішнього ринку та спрощення доступу вітчизняної продукції на ринки країн-членів СОТ.

4. Мінекономіки, Держспоживстандарту, іншим ЦОВВ із залученням асоціацій виробників необхідно на постійній системній основі забезпечити моніторинг внутрішнього ринку, підготовку і передачу Комітету з ТЕТ СОТ нотифікацій щодо прийняття Україною науково обґрунтованих своєчасних відповідних заходів у сфері стандартизації та оцінки відповідності, які можуть захищати вітчизняну економіку від недобросовісної конкуренції, а споживачів — від небезпечної продукції.

5. Мінекономіки і Держспоживстандарту необхідно забезпечити відстеження всіх нотифікацій, що

подані країнами-членами СОТ про прийняття заходів, які можуть стати технічними бар'єрами у торгівлі для українських виробників. На основі аналізу таких нотифікацій забезпечити інформування відповідних ЦОВВ та, за необхідності, підготовку запитів від України та їх оприлюднення на черговому засіданні Комітету з питань ТЕТ для недопущення введення необґрунтованих бар'єрів на шляху української продукції на ринки країн-членів СОТ.

6. Науковий інтерес представляє задача розроблення багатофакторної математичної моделі залежності продуктивності праці, обсягів ВВП та торгівлі від кількості та якості національних стандартів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Угода про технічні бар'єри у торгівлі // Результати уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів: Текст офіційних документів. К.: «Винір», Секретаріат Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ, 1998. — С. 131—152.
2. A Handbook on the TBT Agreement. Trade and Environment Division. World Trade Organization.
3. Матеріали до розгляду на засіданні Комітету з технічних бар'єрів у торгівлі (WTO/AIR/3322, 20.02.2009).
4. JOB (09)/17, 10/03/2009 «The economic rationale for standardization».
5. Закон України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до СОТ» від 10.04.2008 № 250-VI.
6. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо адаптації української економіки до вимог СОТ» від 30.10.2008 № 1381-р.
7. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у СОТ» від 17.12.2008 № 1570-р.
8. Декрет КМУ «Про стандартизацію і сертифікацію» від 10.05.1993 № 46-93.
9. Закон України «Про стандартизацію» від 17.05.2001 № 2408-III (із змінами, внесеними згідно із Законом України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01.12.2005 № 3164-IV).
10. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII (у редакції Закону № 3161-IV від 01.12.2005).
11. Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01.12.2005 № 3164-IV.
12. Звіт щодо результатів першої річниці членства України у Світовій організації торгівлі // Матеріали круглого столу на тему «Україна — перший рік в СОТ».